

Сергій ЛУЦЬ

ОСОБЛИВОСТІ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА МЕТОДІВ У ТВОРЧОСТІ КЛАСИЧНОГО ЮВЕЛІРНОГО ДОМУ «ЛОБОРТАС»

Аналізується значення принципів та методів роботи Класичного ювелірного Дому «Лобортас», в основі яких покладено: рукотворність, експериментальність та ексклюзивність. Творчий поступ «лобортасівців» характеризується опрацюванням традиційних технологічних процесів з поєднанням новаторських креативних підходів у вирішенні форм і конструкцій та гармонійним використанням великої кількості коштовного каміння і дорогих металів, а також інших різноманітних матеріалів. Вироби вирізняються віртуозним органічним синтезом технічних прийомів та яскравою виразністю художньо-образної ідеї. Єднання всіх складових творчого процесу породжують високі результати, які вибудовують міцний фундамент для формування національної школи ювелірного мистецтва.

Ключові слова: «лобортасівці», ювелірство, рукотворність, технологічно-технічні процеси, традиції, інновації, коштовні матеріали.

© С. ЛУЦЬ, 2014

З утворенням незалежної держави Україна в 1991 р. відбулися значні зміни в культурно-мистецькому поступі нашого народу, які характеризувалися відродженням національної самосвідомості, історичних, ментальних та культурних традицій. На тлі цих вирішальних процесів відбувся яскравий сплеск українського ювелірного мистецтва. Аналогічний розвиток у попередній радянській державі, враховуючи заборону художникам-ювелірам працювати індивідуально, практично був мало можливим. Поряд зі звичними тоді державними ювелірними підприємствами почали з'являтися «незалежні» самостійні гравці — художники-ювеліри, які в подальшому нерідко об'єднувалися та створювали ювелірні фірми, поступово виходячи на головні позиції ювелірного арт-ринку. З появою такого вільного творчого процесу також спостерігається суттєвий прогрес в технологічно-технічному плані. Це засвідчує систематичне проведення щорічної Всеукраїнської ювелірної виставки-конкурсу «Ювелір — Експо — Україна», де дійсно можна споглядати всебічне розмаїття творчого та технологічно-технічного поступу сучасного українського ювелірства. З появою новітніх індустриально-тиражних технологій та їх стрімким впровадженням в сучасний ювелірний процес нині є вкрай важливим для збереження та відродження українських традицій власне рукотворних технологій та методів створення ювелірних виробів.

Одним з представників сучасного українського ювелірного мистецтва, який намагається активно впливати на весь український ювелірний простір, є Класичний ювелірний Дім «Лобортас» (далі КюД «Лобортас»), принципами та методами роботи якого є саме рукотворність та ексклюзивність виробів. Це злагоджений колектив художників-ювелірів, які на чолі з Ігорем Лобортасом, засновником та власником фірми, вже третє десятиліття творчо працюють та прогресують, опираючись на досвід та традиції великих майстрів, використовуючи відомі технологічні процеси та технічні прийоми українського та закордонного ювелірства. «Лобортасівці» працюють у новому, ними ж створеному стилі «Романтичний авангард», що передбачає постійний пошук виразної художньо-образної ідеї, новітнього формотворення, експериментальної рішучості та поєднання не завжди сумісних з точки зору стереотипів технологічних процесів та матеріалів. Утверджуючи нове бачення сучасного ювелірства, колектив цим самим

закладає міцний фундамент для формування української школи ювелірного мистецтва.

Мета статті — проаналізувати систему принципів та методів роботи, застосування та поєднання традиційних та новітніх формотворчих і технологічних процесів, а також особливості використання матеріалів, що є в основі творчості Класичного ювелірного Дому «Лобортас».

Питання щодо розвитку сучасного українського ювелірного мистецтва кінця ХХ — початку ХХІ ст. висвітлювали в своїх публікаціях науковці-мистецтвознавці: Чегусова З., Шмагало Р., Шафран Р., Кравченко М. та інші. Проте вкрай обмаль досліджуються методи та принципи роботи творчих ювелірних колективів, а саме таких як Класичний ювелірний Дім «Лобортас» [6; 7; 3; 5].

Треба відзначити, що у виданні Кари-Васильєвої Т. та Чегусової З. «Декоративне мистецтво України ХХ століття» З. Чегусова підкреслила: «Арсенал художників Дому зберігає різноманітні найскладніші найвитонченіші ювелірні техніки. Напевне, в історії ювелірного мистецтва тільки Карл Фаберже використовував таку кількість коштовного та напівкоштовного каміння. У своїх складних багатодетальних конструкціях, де досить чітко прочитується загальна структура виробів, лобортасівці оперують прийомом, завдяки яким матеріал проявляє свою найвищу кондицію: камінь — в огранюванні, метал — у контрастних сполученнях полірованої і точно офактуреної поверхні. Художники незмінно подають приклади витонченості, осмисленої вишуканості смаку» [2].

Творчість Класичного ювелірного Дому «Лобортас» — це мистецтво малих форм, де застосовуються практично всі техніки художньої обробки металу нерідко в синтезі з іншими художніми техніками та матеріалами. Використовуючи якість та поєднання того чи іншого дорогоцінного матеріалу, талант та технічна майстерність художників-ювелірів КюД «Лобортас» надають ювелірним творам надзвичайної вишуканості, високої художньої цінності, особливої виразності. «Лобортасівці» повною мірою використовують у своїх творчих інтерпретаціях досвід своїх великих попередників, але показують це у новому ракурсі різних формотворчих та технологічно-технічних процесів з огляду вирішення тих чи інших завдань. Нині в сучасному ювелірстві відомі різно-

Класичний ювелірний Дім «Лобортас». Скульптурна композиція «Всесвіт». Золото, срібло, діаманти (165 шт.), топаз (1000 карат), амоніт (2006 р.)

манітні технічні прийоми обробки дорогих металів та дорогоцінного каміння, як стародавні традиційні, так і інноваційні сучасні: карбування, литво, інкрустація, гравірування, емальєрство, штампування, протравлювання, гальванопластика та багато інших засобів відтворення художньо-образної ідеї, які майстерно поєднуються майстрами Дому «Лобортас». Працюючи з шляхетними матеріалами та дотримуючись кращих зразків, які ввійшли в історію світового ювелірного мистецтва, «лобортасівці» зміло використовувати принципи інженерного мистецтва та архітектури. Безперервно перебуваючи в творчому пошуку, експериментуючи з технологіями та техніками, намагаються знаходити креативні рішення форм та конструкцій майбутніх ювелірних творів. Художники та майстри КюД «Лобортас» усвідомлюють: щоб створити вироби справжнього мистецтва, які б порівнювалися до знаменитих еталонів або навіть перевищували їх у вишуканості та майстерності виконання, необхідні роки напрацювань власних прийомів, технік, секретів, цікавих ідей та художніх образів, здатних відтворити високий фаховий рівень виконання твору ювелірного мистецтва¹.

Основними принципами роботи творчості КюД «Лобортас» є рукотворність та ексклюзивність —

¹ Тези з інтерв'ю І. Лобортаса. Приватний архів КюД «Лобортас», 2005 р.

тобто повністю ручне виконання ювелірного твору без застосування масово-тиражних технологій, таких як лиття чи штампування. Використовуючи багатий арсенал традиційних технік художники-ювеліри постійно експериментують, вводять унікальні технологічні інновації в загальну концепцію формотворчого процесу. Унікальність створення ювелірного витвору «лобортасівців» передбачає розмежування праці певних етапів роботи, чітко підпорядкування майстра і художника, досконале виконання окремих композиційних, формотворчих чи технологічно-технічних операцій.

Аналізуючи систему поетапності виконання ювелірних творів означеного колективу, чітко окреслюється технологічна карта творчого процесу, яка утвердилася досвідом багаторічної праці з традиційно експериментальними підходами індивідуально до кожної ідеї. Виготовлення ювелірного твору починається з народження певного художнього образу, який втілюється в досконало довершений художньо-технічний ексклюзивний ювелірний твір, де також майстерно поєднані матеріали, основу яких складає велика кількість дорогих металів та дорогоцінного каміння.

Художні образи трансформуються в загальну концепцію ідеї ювелірного твору, проходять через етапи композиційного формотворення від ескізування до остаточно завершеного кінцевого результату. Виростаючи з тих чи інших архетипів, витвори народжуються з вивчення та переосмислення міфів, релігії, історії української та світової культури. Беручи за основу різноманітні символи, знаки, орнаментальні схеми, візерунки та лінії різного характеру, ідеї майбутніх ювелірних творів «лобортасівців» зазвичай втілюються в складну експериментальну конструкцію паперового макету, який відіграє важливу роль, і є містком між уявою художника і віртуозним перевтіленням в матеріальну річ, дає можливість уявити майбутній твір в трьохвимірному зображенні та матеріалі. Таким чином, виготовлення паперового макету, на відміну від виконання моделі з металу, надає можливість легко оперувати пластикою формотворення, вести пошук характеру форми майбутньої ювелірної композиції. Робота з паперовим макетом є вдалим способом експериментування для загальної концепції архітектоники твору. Процес формотворення макету триває доти, поки не вирішаться всі технологічно-пластичні

моменти. Таким чином складається технологічна карта виготовлення майбутнього твору. Робота над формотворенням ведеться також способом пластичного моделювання в пластиліні, бронзі, сріблі та в інших допоміжних матеріалах. При цьому детально продумується та аналізується вся конструкція майбутнього виробу, вивчаються всі технологічні аспекти і окреслюються подальші етапи роботи. Застосовуючи метод паперового макетування митці КюД «Лобортас» пов'язують та асоціюють ювелірне мистецтво з архітектурними принципами та методами побудови композиції. Адже саме архітектурні ідеї займають важливе місце в творчості «лобортасівців» і дають змогу провести паралелі з принципами композиційного формотворення ювелірства дизайнерів епохи модерну: в «Югендстилі» німців Пітера Беренса, Ганса Кристиансена, Йозефа-Марія Олбрих, датчанина Георга Йенсена та інших представників ювелірства модерністів [4, с. 145, 152]. Опрацьовуючи аналіз конструкції майбутнього твору, виношуються народження «родзинок» інженерної та технологічно-технічної думки, які присутні в кожній ювелірній композиції.

За період свого творчого зростання Класичний ювелірний Дім «Лобортас» збагатив технологічно-технічний арсенал теоретичного та практичного досвіду, завдяки якому вільно оперує та експериментує, синтезуючи, на перший погляд, несумісні процеси, порушуючи стереотипи, органічно використовуючи різноманітні матеріали. До прикладу: поєднання так званих «мікроемалей», дорогоцінного каміння, золота чи срібла. При цьому, залежно від задуму майстра, поверхня металу може бути як ідеально відполірованою, родированою, або ж просто злегка офактуреною шляхом шліфування. В деяких місцях майстри навмисно намагаються показати ручне шліфування, цим самим надаючи предмету живого звучання. Також одним з принципів вирішення цікавої художньо-образної ідеї виконання ювелірного твору в матеріалі є вміння на високому фаховому рівні застосовувати сполучення технічних прийомів з широкого діапазону традиційних та інноваційних ювелірних технік. Опіраючись на традиції та досвід великих майстрів, активно та цілеспрямовано застосовується ряд традиційних класичних ювелірних технік, серед яких одну з головних позицій займають та набули нового цікавого колористичного звучання в роботах КюД «Лобортас» худож-

ні гарячі емалі. Використовуючи досвід великих майстрів Київської Русі та європейського емальєрства, «лобортасівці» експериментують та досягають вражаючих результатів формотворення, які проявляються в поєднанні великих площин та мініатюрних, віртуозно покладених емалей. Саме інноваційні технологічно-технічні процеси в синтезі з традиційними ювелірними техніками нині і є важливим рушієм творчого поступу «лобортасівців». Будь-які художньо-образні, технологічно-технічні, інженерні новітні ідеї є результатом натхненної спільної праці всього колективу КюД «Лобортас», де кожен з художників та майстрів є повноцінним учасником творчого процесу. Створюючи, унікальні твори сучасного ювелірного емальєрства, «лобортасівці» мають на меті поповнити світову скарбницю емалей свіжими креативними формотворчими інноваціями та технологічно-технічними прийомами.

Велика увага приділяється «лобортасівцями» створенню творів скульптурної мініатюри, яка є одним з найдавніших видів скульптури, що зародилася ще в античні часи та постійно мала своє важливе місце в ювелірному мистецтві. Епоха Відродження залишила для наслідування багато шедеврів мініатюрної ювелірної скульптури, такі як «Сальєра» Бенвенуто Челліні, що стала найдорожчим виробом ювелірного мистецтва в жанрі настільної скульптури. Унікальність та ексклюзивність робіт, виконаних «лобортасівцями», безперечно доводить, що ювелірна пластика інтер'єрного характеру є цікавою та важливою частиною в розмаїтті ювелірного мистецтва. Тематика творів ювелірної скульптури надзвичайно різноманітна та має безліч напрямлень. Головне в ювелірній скульптурі мистців КюД «Лобортас» — це невеликі розміри, які розкриваються завдяки яскравому художньому образу та майстерному застосуванню та синтезі традиційних та новітніх технологічно-технічних процесів та ювелірних технік з найрізноманітнішими матеріалами: золото, срібло, дорогоцінне та напівдорогоцінне каміння, скло, гарячі емалі, дерево, а також ряд різних рідкісних природних мінералів [8]. Ювелірні твори мініатюрної скульптури вирізняються новаторськими технічними прийомами, які є яскравими акцентами технологічних процесів ювелірного емальєрства «лобортасівців». Процес виготовлення відбувається вручну, цим самим підкреслюючи ексклюзивність твору. Винятком

може бути лиття чорнової заготовки основної форми твору, яка в подальшому на багатьох стадіях технологічного процесу піддається суттєвій художній обробці та візуально набуває повноцінної характерної завершеності. Також для виготовлення початкової великої форми можливий варіант використання листового металу, який обробляється методом виклотки та чеканки, після чого піддається виключно рукотворному доопрацюванню, використовуючи широкий арсенал технік художньої обробки металу, які збагачують ювелірний твір своїми естетичними властивостями. Серед них часто застосовуються техніки художніх гарячих емалей, що максимально надають ювелірним творам національної індефікації та приналежності сучасного українського ювелірного емальєрства до давньої європейської культури. Широкий діапазон технік класичної художньої гарячої емалі ювелірів зазначеного колективу складається з: «виїмчастої», «перегородчастої», «по-гільоше», «фініфті». Кожна з технік гарячої емалі майстерно, зі специфічними особливостями, поєднуються з іншими ювелірними традиційними техніками в креативному полі інноваційних технологічних процесів. Емальєрство відіграє одну з головних ролей, як засобу композиційного формотворення, так і важливого завдання відродження історично давньоруських традиційних художніх технік. Потужний потенціал технік гарячої художньої емалі як засобу художньої виразності дає можливість вливати в творчі ідеї різноманітні композиційні та формотворчі прийоми. Багата палітра та декоративні якості емалі в творах «лобортасівців» знаходяться на головних ролях композиційних стрижнів, використовуючи всі свої властивості та якості матеріалу, висвітлюють всю повноту естетичного забарвлення ювелірного твору. Ювеліри КюД «Лобортас», відроджуючи засоби та технічні прийоми майже забутого емальєрства, перебувають в постійному активному розвитку нових творчих процесів вирішення художньо-образної виразності та ексклюзивності ювелірного твору. Безперервні творчі пошуки засобів художньої виразності, народження та реалізація креативних масштабних проектів у творчості КюД «Лобортас» ставлять емальєрство на основні позиції пріоритетних технік, які використовуються у композиційних формотворчих традиційних та інноваційних технологічно-технічних процесах. Колоритно-пластичні, живописно-графічні якос-

ті гарячої емалі надають творам підсиленого ефекту декоративної виразності, яскравіше розкривають зміст ювелірного твору. Вивчення, аналіз та відродження емальєрного мистецтва, а також активний творчий експериментальний процес, пошуки новаторських технологічно-технічних синтезувань є рушієм «лобортасівців», суттєво впливають на художні якості творів та лежать в основі творчої концепції мистецтва Класичного ювелірного Дому «Лобортас». Прикладом експериментальних рішень поєднання традиційних та інноваційних процесів є скульптурна композиція «Козак Мамай» (2013 р.), де майстри вміло застосовують інноваційні прийоми сполучення ювелірних емалей з відносно великими об'ємно-пластичними формами. Інноваційним є саме нанесення ювелірних гарячих емалей на велику масу, що технологічно є вкрай складно і вимагає від майстра високого відчуття властивостей матеріалу, досконалого технічного знання процесу випалу емалі та високої майстерності виконання. Лаконічна стилізація форми підкреслена чітким графічним зображенням елементів вишивки, завдяки віртуозно нанесеним гарячим емалям на неполіровану, а фактурно шліфовану поверхню — є прикладом технологічно-технічних нововведень у розвиток ювелірного на сучасному етапі. Елементи емалі на комірці та рукавах в поєднанні з дорогоцінним камінням виступають основними сегментами композиції художнього образу та формотворення в цілому, акцентуючи увагу на пластичних та декоративних властивостях матеріалу.

Унікальним є створення серії каблучок, де застосовується техніка «мікроемалі» з високо віртуозним нанесенням лаконічного графічного рисунка поліхромних емалевих площинок в поєднанні з майстерним гравіруванням металевих перегородок, що надає яскравого пластичного звучання ювелірним виробам. Серія каблучок, що поділяється на тематичні групи: «Гороскопи», «Вишиванки», «Віничальні», «Відображення світу» є прикладом професійного єднання креативного дизайну на основі традиційних композиційних елементів та віртуозного технічного виконання технологічних процесів.

Серед найрізноманітнішого ряду ювелірних технік, які застосовуються для вирішення формотворчих процесів декорування мілкої пластики, важливе місце у творчості «лобортасівців» має техніка так званого «монетного» гравірування. У ювелірних

скульптурних композиціях, де використовується листовий метал та технологічні процеси виколотки, карбування і чеканки, часто застосовується саме гравірування як засіб декорування великих площин та окремих деталей композицій, утворюючи рельєфні рисунки, які збагачують загальну концепцію формотворення. Гравірування — це метод отримання зображення на площині шляхом зрізання поверхнього шару того чи іншого матеріалу. Техніка «монетного» гравірування використовується як одна з «візитівок» віртуозної майстерності «лобортасівців» й постає одним із засобів оздоблення та декорування творів пластики малих форм. Означена техніка за принципами та прийомами дуже близька до техніки медальєрного мистецтва та гліптики, де майстру вкрай важливо досконало володіти інструментом та мати глибоке відчуття матеріалу. Цю техніку можна розглядати як своєрідну «скульптуру мініатюр» на поверхні великої форми, яка вражає не менше, як використання дорогоцінного каміння чи майстерно виконаних емалей. «Лобортасівцями» відроджена специфічна виразна мова «монетного» гравірування, що звучить в ювелірних творах як невід'ємна частина достеменно точної графічно завершеної пластичності рель'єфу. Можна стверджувати, що зазначена техніка є унікальним засобом, що надає ювелірним творам неперевершеного естетичного сприйняття, виводить їх на найвищі щаблі мистецького рівня.

Треба відзначити, що відродження «лобортасівцями» стародавніх традицій ручного гравірування є важливим аспектом розвитку українського ювелірного на сучасному етапі в цілому, оскільки майстерність гравірування є невід'ємною частиною ювелірного мистецтва та завжди була на головних позиціях в питаннях формотворення справжніх мистецьких витворів. Проте в час новітніх технологій зазначена техніка відійшла на задні плани і по-справжньому фахово застосовується надто рідко. Нині техніка «монетного» гравірування в творах КюД «Лобортас» набула нового креативного бачення та є зразком майстерності для інших художників-ювелірів. Прикладом стали ювелірні твори, в яких на високому професійному рівні віртуозно застосована техніка «монетного» гравірування та неодноразово були представлені «лобортасівцями» на престижних міжнародних виставках такі фундаментальні скульптур-

ні композиції, як: «Душа світу» (2006 р.), «Всесвіт» (2006 р.), «Надбання» (2010 р.), «Сокіл» (2013 р.) та інші. Художня мова техніки зачаровує своєю скрупульозністю, лаконічністю та цільністю поєднання з загальним композиційним контекстом ювелірної скульптури малих форм. Відбувається синтез високої технічної майстерності техніки гравірування з дорогоцінними матеріалами, їх простота значення, з філософської сторони, яку завдяки таким поєднанням техніки та дорогих матеріалів художники та майстри КюД «Лобортас» доносять до глядача [8]. Це і є одним з основних критеріїв високих досягнень, які підносять ювелірні твори, зокрема ювелірної скульптури ручної роботи, на верхні сходинки сучасного ювелірного мистецтва, де традиційні технології та техніки органічно поєднуються з новітнім баченням творчого ювелірного процесу.

Зазначимо, що залежно від поставленого завдання, для вдалого художньо-образного вирішення композиційного формотворення ювелірних виробів «лобортасівці» застосовують поєднання найрізноманітніших матеріалів. Враховуючи яскраву тематичну палітру та широкий типологічний ряд, що утворюється з: серій каблучок, підвісок, сережок, кольє, гарнітурів, мініатюрної скульптури кабінетних прикрас, «лобортасівці» застосовують у своїх творчих інтерпретаціях різні матеріали: срібло, золото, дорогоцінне та напівдорогоцінне каміння, самоцвіти, слонову кістку, ріг, перли, бурштин, гарячі емалі (плавлене скло), дерево та інші матеріали, які необхідні для реалізування творчих ідей, створення ювелірних виробів рівня високого мистецтва. Золото є головним матеріалом для виконання ювелірних прикрас, таких як: каблучки, підвіски, сережки, кольє, гарнітури, брошки та інше. Залежно від хімічного складу різних лігатур вирішуються кольори та відтінки золота: червоне, жовте, біле чи інше. Декоруючими елементами композицій виступають білі, чорні, коричневі та інші діаманти. Також використовується інше дорогоцінне та напівдорогоцінне каміння: рубіни, смарагди, сапфіри, гранати, аквамарин, опал, кахалонг, аметист, аметрин, топаз, агат, кварц, ляпіс, раух, нефрит, а також: український бурштин, корал, перли, перламутр та інше. Срібло, як основний матеріал, зазвичай використовується «лобортасівцями» для виконання завдань об'ємно-пластичного характеру, та як допоміжний

матеріал для моделювання початкової форми основної частини композицій ювелірних творів. В скульптурних композиціях срібло поєднується з золотом різних відтінків, дорогоцінним камінням, емаліями та з іншими матеріалами: нефритом, мармуром, яшмою, чароїтом, соколиним оком, тигровим оком, кахалонгом, деревом венге тощо. Матеріали використовуються як декоративні засоби, вирішують кольорову гаму основних частин і деталей формотворення ювелірних виробів та знаходяться у повній композиційній взаємодії між собою [8].

Однією з основних частин технологічного процесу виготовлення ювелірних виробів є техніки кріплення дорогоцінного каміння, зокрема діамантів, які у великих кількостях використовуються в ювелірстві «лобортасівців». Важливо «бачити» розміщення дорогоцінних каменів та майстерно закріпити їх так, щоб підсилити привабливість ювелірного виробу як цілого, так і окремих деталей композиції. Внаслідок появи різних інноваційних технологічних прийомів в ювелірстві відбуваються позитивні зміни у виробничому процесі, технології виготовлення інструментів, обладнання, а також застосування різноманітних матеріалів. Робота майстра закріпки в КюД «Лобортас» завжди передбачає творчий підхід у створенні загальної конструкції ювелірного твору. Вміння конструктивно думати і є чи не однією з найважливіших якостей ювелірів Дому «Лобортас» [1]. Прикладом цього є витвір ювелірного мистецтва каблучка «Царівна Лебідь» (2011 р.), рекорд книги рекордів Гінеса за кількістю коштовного каміння. Конструкція композиції каблучки утворюється на основі стилізованої схеми та креативного монтажу восьми окремих деталей пластин-розгорток, де унікальним способом віртуозно закріплена надзвичайно велика кількість діамантів. Кожний камінь має своє особливе призначення в кріпленні того, що знаходиться поруч. Тобто, способом, коли один камінь кріпить наступний, налягаючи на нього зверху. Завдяки стилізації елементів каблучки та ідеальному розміщенню діамантів утворюється цікава гра світла. Матеріали, які використані в роботі — це 18-каратне біле золото, 2525 діаманта загальною вагою 10,48 каратів. Всі діаманти є продуктом індійського виробника діамантів та ювелірних виробів, холдингом «Shrenuj». Проектування та розробка конструкції каблучки зайняли 530 годин, а для

виготовлення в матеріалі знадобилося 3625 годин кропіткої праці [8].

Отже, принципами прогресивного творчого зростання мистецтва Класичного ювелірного Дому «Лобортас» є системне вивчення та опрацювання українського та світового історичного досвіду традиційних технологічно-технічних процесів у поєднанні з новаторськими підходами та прийомами у вирішенні формотворення ювелірства. Виразні творчі, конструкторські та інженерні ідеї є основними складовими у народженні ексклюзивних рукотворних ювелірних фантазій «лобортасівців». Високий естетичний та художній рівень поєднання різноманітних матеріалів, які складають велику кількість дорогих металів, коштовного каміння та багатій палітри інших засобів у поєднанні з віртуозним володінням ювелірних технік та креативними новаторськими технологічними прийомами лежать в основі методів роботи КюД «Лобортас». Всі ці принципи та методи роботи «лобортасівців» є підставою для нових тенденцій розвитку українського ювелірства та потужним фундаментом для формування національної школи ювелірного мистецтва.

1. Вудинг Р. Закрепка бриллиантов. Профессиональный подход / Р. Вудинг. — Омск : Делал-Пресс, 2005. — С. 18.
2. Кара-Васильєва Т. Декоративне мистецтво України ХХ століття / Т. Кара-Васильєва., З. Чегусова. — К. : Либідь, 2005. — С. 262.
3. Кравченко М. Авторські художні прикраси в Україні (кінець ХХ — початок ХХІ ст.) / М. Кравченко // Образотворче мистецтво. — 2012. — № 3—4. — С. 36—37.
4. Миллер Д. Модерн. Путеводитель коллекционера / Д. Миллер. — М. : Астрель, 2005. — С. 145—152.
5. Шафран Р. Особливості професійного ювелірного мистецтва Львова кінця ХХ ст. / Р. Шафран // Вісник ЛНАМ. — Львів : ЛНАМ, 2008. — С. 80—102. — (Спецвипуск 5).
6. Шмагало Р. Нев'яучі квіти Станіслава Вольського / Р. Шмагало // Вісник ЛНАМ. — Львів : ЛНАМ, 2008. — С. 119—124. — (Спецвипуск 5).
7. Шмагало Р. Ювелірне мистецтво України: авторський пошук і ринок / Р. Шмагало // Образотворче мистецтво. — 2012. — № 3—4. — С. 34—35.

8. Класичний ювелірний Дім «Лобортас» // Режим доступу : <http://www.lobortas.com>.

Serhii Luts

ON TRADITIONAL AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES, METHODS OF WORK AND MATERIALS IN CREATIVE PROJECTS OF LOBORTAS CLASSICAL JEWELLERY HOUSE: SOME PECULIARITIES OF PRACTICE

In the article have been analyzed some meanings of principles and methods in works of Lobortas Classical Jewellery House, its hand production, experiment and originality. Creative progress of Lobortas is characterized by the usage of traditional technological processes combined with innovative creative approaches. Products have been marked with virtuoso organic synthesis of technical reception and bright artistic expressiveness of imaginative ideas. Unity of all components in creative processes has generated quite high results that form strong ground for development of national jewellery art.

Keywords: Lobortas, jewellery art, hand production, technological processes, traditions, innovations, precious materials.

Сергий Луць

ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ТРАДИЦИОННЫХ И ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ, МЕТОДОВ РАБОТЫ И МАТЕРИАЛОВ В ТВОРЧЕСТВЕ КЛАССИЧЕСКОГО ЮВЕЛИРНОГО ДОМА «ЛОБОРТАС»

Анализируется значение принципов и методов Классического ювелирного Дома «Лобортас», в основе которых лежат: ручное изготовление, экспериментирование и эксклюзивность. Творческий прогресс «лобортасовцев» характеризуется проработкой традиционных технологических процессов в сочетании с новаторскими творческими подходами в решении форм и конструкций, гармоничным использованием большого количества драгоценных камней и металлов, а также других разнообразных материалов. Изделия выделяются виртуозным органическим синтезом технических приемов и яркой выразительностью художественной образной идеи. Единство всех составляющих творческого процесса порождает высокие результаты, которыми создается надежный фундамент для формирования национальной школы ювелирного искусства.

Ключевые слова: «лобортасовцы», ювелирное искусство, ручное изготовление, технологические технические процессы, традиции, инновации, драгоценные материалы.